Mijn vriend Bob, het roodborstje

Voor Bob, en alle dieren

Tony Putman

Mijn vriend Bob het roodborstje

Het hartverwarmende verhaal van een tuinman en zijn liefde voor dieren

Buijten & Schipperheijn *Motief*
Amsterdam

Colofon
ISBN: 978 94 6369 350 9

© 2026 Buijten & Schipperheijn *Motief*
Amsterdam
Vertaling: Tobya Jong
Vormgeving: Andries Mol

Text copyright © Antony Putman 2024
Insert and cover photos copyright © Antony Putman 2024
First published in Great Britain in 2024 by Gaia, an imprint of
Octopus Publishing Group Ltd
Carmelite House
50 Victoria Embankment
London EC4Y 0DZ
www.octopusbooks.co.uk
An Hachette UK Company
All rights reserved.

Behoudens uitzonderingen krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.
Voor het maken van kopieën uit deze uitgave, ook voor zover toegestaan door de Auteurswet, zijn vergoedingen verschuldigd. Voor betaling van vergoedingen en voor toestemming voor het overnemen van gedeelten in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken wende men zich tot de uitgevers. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Inhoud

Woord vooraf 7

1. Mijn jeugd op het platteland 9
2. De eerste roodborstjes 21
3. 'Als er een roodborstje verschijnt…' 39
4. Een ontluikende vriendschap 55
5. Troost tijdens de lockdown 69
6. Groeiende bekendheid 81
7. Bobs familie 93
8. Bob als filmster 113
9. Een bijzondere relatie 127
10. Bobbin en Bobette 139

Nawoord 155
Dankwoord 157

Woord vooraf

Er zat een dapper roodborstje op de tak van een prachtige oude pruimenboom. Hij keek naar me terwijl ik dichterbij kwam, maar bewoog zich niet. Omdat ik op dat moment mijn camera vasthad, nam ik een foto.

Het was mijn eerste kennismaking met het roodborstje dat ik later Bob zou noemen.

Er zijn van die zeldzame momenten waarop je iemand ontmoet met wie je je direct verbonden voelt – iemand met wie je een speciale klik hebt. Dat kun je niet altijd verklaren of zelfs maar begrijpen. Het is gewoon zo, en je voelt het allebei. Ik voelde die klik, niet met een persoon, maar met een dier. Een vogeltje in het wild. Hij was nog geen tien centimeter hoog, maar zijn persoonlijkheid was zo groot als de wereld.

Ik heb meer dan drie jaar met Bob opgetrokken. We hebben samen een hoop meegemaakt; de hoogte- en dieptepunten van het dagelijks leven. Als ik bij hem was, voelde alles goed; als ik niet bij hem was, dacht ik vaak aan hem en vroeg ik me af hoe het met hem ging.

Voordat ik Bob ontmoette, had ik al zeven andere roodborstjes leren kennen. Ik bouwde met ieder van hen een vriendschap op – en vervolgens gingen ze ervandoor. Dat ik ze kwijtraakte maakte me oprecht verdrietig. Het voelde

als het verliezen van een innig geliefd huisdier, of zelfs een familielid. Ik zwoer dat ik dat niet nog eens zou laten gebeuren.

Maar daar dacht Bob anders over.

Hij was degene die mij uitkoos. Het voelde alsof hij mijn vriend wilde zijn, in plaats van andersom. Misschien had hij iets bijzonders in me opgemerkt, vanwege mijn eerdere ervaringen met roodborstjes. Ik weet het niet. Ik zal nooit in staat zijn om de manier waarop dieren in het wild denken volledig te doorgronden.

Langzaam maar zeker liet ik Bob in mijn leven binnen.

1

Mijn jeugd op het platteland

Ik ben opgegroeid in een hoekhuis in het stadje Edenbridge in Kent, dat verscholen ligt in de vallei langs de rivier de Eden. Dit stukje van Zuidoost-Engeland is een waar paradijs, een lappendeken van heuvels en valleien, eeuwenoude bossen, kalkgrasland, boomgaarden en eindeloze hagen. De brug over de rivier is nog aangelegd door de Romeinen en in het stadje zelf zijn volop historische gebouwen te vinden. Het is niet ver van Hever Castle (waar Anne Boleyn is opgegroeid), Penshurst Place (ooit eigendom van haar toekomstige echtgenoot, Hendrik VIII) en Chartwell (waar Winston Churchill en zijn familie veertig jaar lang gewoond hebben), dus het heeft in de loop der eeuwen vast heel wat beroemde bezoekers gehad.

Onze achtertuin grensde aan het open veld, waar mijn vriendjes en ik als kind vaak speelden. Er waren vijvers en stukjes bos om te verkennen en we waren altijd omgeven door dieren. Ik was absoluut een buitenkind.

Op zaterdagochtend vroeg ik mijn vader vaak of we een wandeling langs de Eden konden maken. Ik vond het gewel-

dig om naar de vissen vlak onder het wateroppervlak te kijken, of te speuren naar diertjes die op de oever leefden. Soms zagen we ringslangen die langs de waterkant naar een prooi zochten. Zoogdieren, vissen, reptielen – ik vond ze allemaal even fascinerend.

De rivier was niet ver bij ons huis vandaan, maar als kind mocht ik er alleen naartoe onder begeleiding van een volwassene.

Dat vond ik overigens niet erg. Mijn vader en ik hadden dezelfde interesses en ik genoot ervan om buiten te zijn met hem.

Tijdens het wandelen praatten we over van alles. Soms vertelde mijn vader me over zijn eigen kindertijd, dat hij langs de spoorlijn naar hagedissen zocht en muizen hield in het schuurtje in de tuin. Zijn moeder wist hem uiteindelijk zover te krijgen dat hij die muizen losliet. In ruil daarvoor kocht ze een goudvis voor hem – maar die ging een dag later al dood!

Het waren heerlijke jaren. Ik genoot van de wereld om me heen en ontwikkelde me tot een echte natuurliefhebber.

Mijn leven veranderde drastisch toen ik elf was en mijn ouders uit elkaar gingen. Er brak een moeilijke tijd aan. We moesten verhuizen naar een klein huurhuis. Gelukkig was dat niet ver van ons vorige huis, dus ik bleef in de buurt van mijn vrienden, die erg belangrijk voor me waren. Ik woonde bij mijn moeder en mijn stiefvader Steve, samen met mijn broer Michael, die een jaar ouder is dan ik.

In de weekenden en de schoolvakanties logeerden Michael en ik bij onze vader. Ik hield van allebei mijn ouders evenveel, maar ik miste pa vreselijk en was voortdurend bezorgd over hem. (Dat werd wat minder toen hij een paar jaar later trouwde met mijn stiefmoeder, Alma.) Ik wilde

hem gewoon zo graag zien en bij hem in de buurt zijn. Toen hij een nieuwe baan kreeg als hovenier, hielp ik hem zo vaak ik kon. Daarom werd ik later zelf ook hovenier – ik heb het vak van hem geleerd.

In ons gezin hadden we altijd huisdieren. Eerst alleen katten, maar later, toen mijn moeder bij een dierenasiel in Edenbridge ging werken, kwamen daar ook honden bij. Het opvangcentrum was oorspronkelijk alleen bedoeld voor katten en honden, maar er werd nooit een dier geweigerd. Tijdens de schoolvakanties hielpen Michael en ik vaak mee, samen met onze vriendinnetjes Leah en Hannah. Hun moeder had de leiding over het opvangcentrum en er was altijd wel iets te doen. Het was bijvoorbeeld onze verantwoordelijkheid om aan het eind van de dag alle konijnen te vangen en ze naar hun hok te brengen. Dat duurde wel even, want ze hadden een groot grasveld om op rond te rennen, met een hoop konijnenholen erin. Als de volwassenen het druk hadden, moesten we ook weleens bezoekers rondleiden die overwogen om een van de dieren in huis te nemen.

Er was een groot stuk grond met een omheining, waar de meeste honden los rondliepen, en er waren kennels voor de honden die niet op gezelschap gesteld waren. Het onophoudelijke geblaf was aangrijpend en maakte me verdrietig. Zelfs op die leeftijd vroeg ik me af hoe het mogelijk was dat zoveel honden zomaar aan de kant werden gezet, in een land vol zogenaamde dierenliefhebbers. In het centrum was ook een apart gedeelte waarin een stuk of vijf kennels stonden voor teefjes met puppy's, of soms puppy's zonder moeder. Daar wilden we natuurlijk allemaal graag werken – wie houdt er nou niet van puppy's? Dat we de smeerboel die ze produceerden moesten opruimen namen we op de koop toe. We hielpen ook met het voeden van de weeshondjes.

Dat was best zwaar, vooral voor Leah en Hannah, die op het terrein van het opvangcentrum woonden en ook 's nachts flesjes moesten geven. Maar iedereen in hun gezin was dol op dieren, dus ik weet vrij zeker dat ze het niet erg vonden.

Mijn broer en ik waren stapelgek op de honden van Leah en Hannah. Leah had twee collies, die Sky en Teaser heetten, en er liepen bij hen thuis nog meer honden rond. Ik hield het meest van Teaser. Als ze de kans kreeg, speelde ze de hele dag met een bal en ik deed graag met haar mee. Op een dag zat Michael op zijn knieën om in een van de puppykennels te kunnen kijken, toen ik Sky recht op hem af zag lopen en bij zijn rug zijn poot zag lichten, alsof Michael een lantaarnpaal was! Ik vond het hilarisch, Michael wat minder.

Mams gastvrijheid kende geen grenzen als het om dieren ging – en Steve was al niet anders. Ze begon wilde dieren uit het opvangcentrum mee naar huis te nemen en al snel werden ook zij huisdieren. Ik herinner me een vossenwelpje dat we Abbey noemden en dat wat extra aandacht nodig had totdat ze oud genoeg was om losgelaten te worden in het vossenverblijf. Ik weet niet meer wat er precies met haar gebeurd was, alleen dat ze haar familie was kwijtgeraakt en te jong was om in haar eentje te overleven. Ze had het prima naar haar zin bij ons en onze honden – op dat moment hadden we twee Jack Russells en een Duitse herder, die allemaal uit het asiel kwamen. Volgens mij dacht Abbey dat ze een van hen was. Het was een speels en levendig beestje, en hoewel ze scherpe tanden had was het nooit haar bedoeling om iemand pijn te doen. Maar toen ze ouder werd, kreeg haar instinct de overhand en voelde ze zich steeds minder op haar gemak bij ons. Het was duidelijk dat ze terug moest naar haar eigen soort. Aangeboren instinct moet je niet onderschatten.

Mijn moeder probeerde ook drie eekhoorntjes die geen moeder meer hadden met een flesje groot te brengen, maar helaas stierven ze allemaal. Het verhaal van de volgende eekhoorn liep een stuk beter af. Peanut had een kooi in de woonkamer, maar als hij losgelaten werd, schoot hij alle kanten op. Hij klauterde langs het behang omhoog, roetsjte langs onze benen en klom in de gordijnen. Hij was fantastisch! Net als Abbey ging hij terug naar zijn eigen soort toen hij oud genoeg was.

Ik leerde om een gezond respect te hebben voor alle levende wezens, hoe groot of klein ook. Ik ontdekte dat je een band kon opbouwen met zowel wilde dieren als huisdieren, maar dat er grenzen waren die je in acht moest nemen. Het was een les die me bij zou blijven.

Zodra ik oud genoeg was, dertien om precies te zijn, vroeg ik de plaatselijke krantenverkoper om een bezorgbaantje. Ik stond elke ochtend voor zes uur op om mijn kranten rond te brengen, weer of geen weer. Twee jaar later sleepte ik ook een baantje in de wacht voor de weekenden en de vakanties, als tuinman bij Edenbridge House. Het huis zelf was privébezit, maar de prachtige tuin werd in de zomer af en toe opengesteld voor publiek.

De eigenaresse, mevrouw Lloyd, was dol op tuinieren en altijd buiten te vinden, wat voor weer het ook was. Ik heb heel veel van haar en haar man geleerd. Een van mijn taken was het nauwgezet bijhouden van de randen van de gazons, wat – als je dat goed deed – de tuin net dat beetje extra gaf. Als het regende bleef ik in de schuur, waar ik jonge plantjes oppotte. Dat vond ik het minst leuk om te doen, dus zodra

de regen ophield maakte ik dat ik buiten kwam. De andere hoveniers waren allemaal ontzettend aardig; altijd bereid om iets uit te leggen of voor te doen. Niets was hun te veel. Dat ze zo vriendelijk waren, kwam vast door alle uren die ze buiten doorbrachten. Ik ben ervan overtuigd dat de natuur het beste in mensen naar boven brengt!

Behalve het onderhouden van de gazons wiedde ik ook het onkruid rond de vijvers en stroompjes in de tuin. Ik deed mijn uiterste best om te zorgen dat alles er tijdens de eerste open dag onberispelijk uitzag. Mevrouw Lloyd liet ook het beheren van de parkeerplaats aan mij over, dus ik vroeg mijn beste vriend, Ben, die een paar huizen verderop woonde, om hulp. Ik wist dat hij deze verantwoordelijkheid serieus zou nemen en respect zou hebben voor de plek waar ik werkte.

We ontdekten al snel hoe onbeleefd sommige mensen tegen parkeerwachters waren. Ze vonden het niet leuk dat iemand anders hun vertelde waar ze moesten parkeren, en toen we ze hun zin niet gaven, reden ze ons bijna aan! Wij hielden echter voet bij stuk en uiteindelijk deden ze wat hun gezegd werd. Ik hielp ook met afwassen en met al het opruimwerk dat gebeuren moest nadat de laatste gasten vertrokken waren. Het was heel intensief, maar ik besefte dat we allemaal onze eigen rol hadden en dat als iedereen zijn werk goed deed, de operatie soepel zou verlopen.

Dat ik al vanaf jonge leeftijd dit soort baantjes had, heeft me een goede werkhouding opgeleverd. Ik leerde bijvoorbeeld dat geen enkel baantje beneden mijn waardigheid was. Ik was geen studiebol. Ik wist dat ik geen dag langer op school zou blijven dan wettelijk verplicht was en dat ik bij het zoeken van een baan het best kon mikken op fysiek werk.

Maar dat vond ik prima. Een goed uitgevoerde klus gaf me voldoening en maakte dat ik gemotiveerd bleef om te

leren. Dat mijn inspanningen ook door anderen gewaardeerd werden, was de kers op de taart.

Toen ik zestien was, begon ik met een opleiding aan een plaatselijke tuinbouwschool om daar meer te leren over tuinonderhoud. Ik zat in de klas met nog twintig andere leerlingen, allemaal jongens, en bijna allemaal kwamen we rechtstreeks van de middelbare school. We leerden hoe we rozen moesten snoeien, hoe we planten moesten stekken en die stekjes konden opkweken, en de leraren vertelden ons van alles over landbouwmachines – maar eerlijk gezegd was ik daar niet zo in geïnteresseerd. We leerden ook de Latijnse namen van planten, wat niet mijn sterkste kant was. Als het om namen gaat is mijn geheugen net een zeef! Waarschijnlijk wilden ze ons daarmee voorbereiden op het meer 'verfijnde' hovenierswerk, maar ik wist al dat ik daar in het echte leven nooit iets mee zou doen. Ik wilde gewoon hard werken, met mijn handen in de prut. Ik denk dat ik veel van wat ik moest weten al geleerd had van mijn vader en van mijn collega's bij Edenbridge House, waar ik bleef werken.

Na een jaar mocht ik het diploma 'meewerkend hovenier' in ontvangst nemen – al vraag ik me af hoeveel ik op die opleiding geleerd heb! – en ik kon niet wachten om zelf aan de slag te gaan.

Ik was zeventien jaar en droomde ervan om zelfstandig hovenier te worden, net als mijn vader, maar ik was echt nog een groentje (die woordspeling is geheel toevallig!). Ik had geen idee hoe moeilijk het zou zijn. Ik had geen geld (of iemand van wie ik iets zou kunnen lenen), geen rijbewijs en geen gereedschap of machines. Ik had geen schijn van kans. Mijn droom zou moeten wachten.

Ik werkte bijna drie jaar in een flessenfabriek, op de afdeling kwaliteitscontrole. Het was een vreselijke plek. Onze

afdeling was niet verwarmd, wat betekende dat het er in de winter ijskoud was – behalve in de buurt van de smeltovens, die altijd op volle kracht brandden. Bovendien lag er overal glasstof, wat tot grote gezondheidsproblemen kon leiden. Toen de fabriek gesloten werd en mijn baan verdween, moest ik op zoek naar ander werk. Ik kwam terecht bij een fabriek voor buitenspeelgoed, waar ik in de timmerwerkplaats dozen voor croquetspellen in elkaar zette. Toen de eigenaars besloten dat er iemand ontslagen moest worden, lieten ze mij en een andere jonge jongen een wedstrijdje doen om te zien wie die dozen het snelst kon maken. De verliezer kreeg de zak. Heel oneerlijk, als ik er nu op terugkijk. Ik was altijd een trage leerling, wat best een zorg was, maar als ik iets eenmaal onder de knie had, was ik niet te houden.

Ik dacht dat mijn kansen verkeken waren toen ik bij het gebruiken van een grote schuurmachine het topje van mijn duim kwijtraakte. Toen ik merkte dat mijn duim gevoelloos werd – en zag dat er een hele lap huid verdwenen was – wist ik dat ik in de problemen zat. Ik kwam terug van de eerste hulp met een ingezwachtelde duim. Hoe kon ik de wedstrijd nu nog winnen? Vreemd genoeg had dat verband een ander effect dan je zou verwachten. Het leek me juist aan te sporen. Het lukte me elke dag om mijn quotum van acht dozen voor de lunch te halen, ook al zei mijn chef dat ik het wat rustiger aan moest doen. Ik kon het niet helpen – zo zit ik nou eenmaal in elkaar. Nadat mijn eigen werk af was hielp ik mijn collega's, of viel ik ze lastig met mijn flauwe grappen. Maar ik besefte echt wel dat ik geluk had gehad. Mijn handen waren mijn belangrijkste gereedschap!

Nadat ik was overgeplaatst naar de verpakkingsafdeling, begon ik me te vervelen. Ik besloot om mijn hoveniersdroom een kans te geven. De eerste keer lukte dat niet en kwam

ik weer in een fabriek terecht. Deze keer een fabriek waar ramen gemaakt werden. In de twee jaar dat ik daar werkte maakte ik zoveel overuren als ik fysiek gezien aankon, maar ook toen verdiende ik niet veel en ik spaarde nog minder. Ik voelde me gevangen. Ik wist dat het tijd was om het tuinonderhoud nog een kans te geven.

Ik was zevenentwintig bij mijn tweede poging, en deze keer keek ik niet achterom.

Ik ontmoette mijn vrouw Joanna in The Star Inn, een café aan High Street in Edenbridge, waar mijn vrienden en ik vaak naartoe gingen om wat te drinken. Ik was drieëntwintig en Joanna vijfentwintig. Ze was vanuit Polen naar het Verenigd Koninkrijk verhuisd om Engels te leren. Zodra ik haar zag, wist ik dat ik met haar wilde trouwen. Ik was er niet zo goed in om een praatje aan te knopen met meisjes of indruk op ze te maken. Uiteindelijk was het mijn vriend Simon die aan Joanna's vriendin vroeg of ik haar nummer mocht hebben, omdat hij wist dat ik haar leuk vond. Ze zei ja en sindsdien zijn we samen.

Toen Joanna werd ontslagen, trok ze bij mij en mijn familie in. Op dat moment moest ik mijn eerste poging om hovenier te worden uitstellen en weer in een fabriek gaan werken om een vast inkomen te hebben. Joanna vond een baan bij een plaatselijke supermarkt. We werkten hard om te sparen voor een eigen plekje en drie maanden later verhuisden we naar de enige woning die we ons konden veroorloven: een eenkamerappartementje in het dorp Four Elms, vlak buiten Edenbridge. Het was een allerbelabberdst onderkomen. We hadden geen centrale verwarming en de elektrische radia-

toren die we kochten, verdreven alleen de ergste kou. De winter van 2010 was een van de strengste winters uit de recente geschiedenis en het was geen pretje om in dat hok te wonen. Daarnaast was de flat ook nog eens ontzettend vochtig. We bleven er vijf jaar en spaarden zoveel we konden zodat we op een dag naar een betere plek zouden kunnen verhuizen.

Nu was ik eindelijk zelfstandig hovenier en hoewel het niet gemakkelijk was om mijn vaste – zij het geestdodende – baan op te geven, was het een opluchting om eigen baas te zijn. Ik kon zoveel uren werken als ik wilde. Hoeveel ik verdiende had ik nu zelf in de hand. Ik moest wel bepaalde risico's nemen. In het begin had ik geen andere keuze dan mijn gereedschap in mijn busje te bewaren, wat natuurlijk nooit een goed idee is. Diefstal van tuingereedschap komt vaak voor. Ik weet niet wat ik had moeten doen als iemand het had gestolen.

Joanna was al die tijd mijn rots in de branding en dat is ze nog steeds. In de avonduren volgde ze een cursus Engels en een cursus boekhouden, en ze is steeds op zoek naar manieren om zichzelf verder te ontwikkelen. Ik ben altijd jaloers geweest op haar werkhouding en haar vermogen om nieuwe dingen te leren. Ik ben ook ijverig, maar ik heb niet de discipline om me echt in iets te verdiepen en dat langere tijd vol te houden, vooral niet als het saai wordt. Maar we steunen elkaar in alles; dat hebben we altijd gedaan.

Ik heb steeds goed moeten nadenken over risico's die ik nam. Ook op het gebied van geld; ik heb nooit een vangnet gehad. Ik begrijp heel goed waarom sommige mensen ervoor kiezen om op veilig te spelen, zeker wat hun financiën betreft. Het opgeven van een vaste baan, en de zekerheid die dat biedt, om in plaats daarvan een eigen zaak te beginnen is een beslissing die je niet lichtvaardig moet nemen.

Maar ik ben ook altijd ambitieus geweest. Iemand die in mogelijkheden denkt. Als iemand tegen mij zegt dat ik iets niet kan of dat ik er niet goed genoeg in ben, wil ik graag zijn ongelijk bewijzen. Misschien duurt het even voor ik mijn doel bereik, maar uiteindelijk lukt het me altijd.

Status en sociale positie hebben nooit veel voor me betekend. Ik zie alle mensen als gelijk. Wat mij betreft is respect iets wat je moet verdienen, geen recht dat je krijgt omdat je toevallig in een bepaalde familie geboren bent of een flitsende carrière hebt.

Ik heb lange tijd maar weinig gehad, maar daardoor heb ik een waardevolle les geleerd: dat ik eigenlijk ook maar weinig nodig heb.